

MÜSTƏQİLLİYİMİZİN RƏMZİNƏ ÇEVİRİLMİŞ “AZƏRBAYCAN”

Cümhuriyyət dövrü "Azərbaycan" da ordu quruculuğu məsələləri

Ümummilli məqsədlərin gerçəkləşməsində mühüm rol oynamış mətbuatın 150 illik yubileyinin dövlət səviyyəsində qeyd olunması bu sahəyə göstərilən diqqət və qayğı ilə bərabər, ölkənin ictimai fikir və dövlətçilik tarixində, eləcə də milli oyunun prosesinin aparıcı vasitələrindən biri kimi qiymətləndirilən mətbuatımızın dünənə, bu gününə və gələcəyinə böyük dəyərini nəticəsidir.

1918-ci il mayın 28-də Azərbaycan Milli Şurası Həsən bəy Ağayevin sədrliyi ilə Azərbaycanın İstiqlal Bəyannaməsinin - Cümhuriyyətin Konstitusiyası aktı statusuna malik ilk hüquqi sənədin qəbul edilməsi ilə müstəqil Azərbaycan dövlətinin yarandığını bəyan etmiş, onun ərazisinin həddüdləri müəyyənləşdirilmiş, dövlətin quruluşu, əsas fəaliyyət prinsipləri əksini tapmışdır.

Demokratik dövlətə məxsus atributların inkişafı üçün şəraitin yaradılması, suveren, demokratik, hüquqi dövlət quruculuğu işlərinin təbliğində dövrün aparıcı mətbu orqanları - "Açıq söz", "İstiqlal", "Bəsirət", "Şeypur", "Zənbur", "Övrəqinəfise", "Əfkəri-mütəəllimin", xüsusilə "Azərbaycan" böyük rol oynamışdır. Həmin illər "Azərbaycan" qəzeti özünün yüksək inkişaf mərhələsi kimi ölkənin siyasi şəraitində istiqlal düşüncəsinin möhkəmləndirilməsinə də zəmin yaratmışdır. "Azərbaycan" milli dövlət quruculuğu prosesində həmişə ön mövqedə dayanmış və qəzetin uğurları da birbaşa Azərbaycanın istiqlalı, dövlət müstəqilliyi və aparılan islahatlarla bağlı olmuşdur.

"Azərbaycan" qəzeti yeni yaranmış müstəqil dövlətdə baş verən demokratik dövlət quruculuğu prosesinin, parlamentdə qəbul olunan ən vacib qərarların öyrənilməsində bir arxiv, mənbə kimi istər mətbuat, istərsə də parlament tariximizin öyrənilməsində böyük əhəmiyyət kəşb edir.

Ordu quruculuğu Azərbaycan parlamentində qəbul olunan ən vacib qərarlardan biri idi. Çünki müstəqil ordu olmayan dövlətin milli dövlətçiliyi həmişə yadellilərin təhlükəsi altında olmaqla bərabər, əsarətdə yaşamağa da məhkum edilir. "Azərbaycanın istiqlalıyyətini hər növ müdafiə və istər daxildən və istərsə də xaricdən üzərinə gələn qara qüvvələrdən mühafizə edəcək" nizamı orduya - özünün silahlı qüvvələrinə malik olmaq məsələsini tənqisəlməz bir məsələ olaraq qarşıya qoyur: "Təz bir zamanda istiqlalıyyətini müdafiə edə biləcək qüvvətli ordu təşkil edilsin" ("Azərbaycan" qəzeti, 20 yanvar 1919, N92).

Azərbaycan milli istiqlal hərəkatının öncüllərindən olan M.B.Məhəmmədşad yazırdı ki, istiqlalın elan edən azərbaycanlıların ilk məqsədi Milli Ordu təşkil etmək idi. Azərbaycanlıların çarizim dövründə əsgəri xidmətdən azad edilməsini yeni yaranmış hökuməti milli ordu təşkil etmək barəsində çox böyük çətinlik qarşısında qoymasını qeyd edən ədib vurğulayırdı ki, gürcü və ermənilərin Rusiyadan ayrılaraq istiqlal elan etdikləri vaxt hər növ silahlı təmin edilməsi milli əsgəri hissələrə malik olduqları bir zamanda azərbaycanlılar yalnız dünya müharibəsinin əvvəllərində könnüllü olaraq azərbaycanlılardan təşkil edilən 600 nəfərlik bir süvari alayına malik idi. Elə bu qüvvət də siyasi həyatımızın ilk titrək və çətin dövründə böyük xidmət göstərən müntəzəm və yeganə əsgəri qüvvəmiz idi.

"Azərbaycan" qəzetinin ilk sayında Daxiliyyə naziri Behbud xan Cavanşir tərəfindən ordu quruculuğunda fərarilik hallarının, eləcə də imkanlı şəxslərin öz övladlarını hərbi xidmətdən müxtəlif vasitələrlə yayındırmalarının qarşısının alınması üçün elan verilir: "Əsgərliyə alınacaq yaşda olan bütün müsəlmanlar, yanlarında həmişəlik surətə, uyezd Əxzi-Əsgər [hərbi qulluğa çağırış] İdarəsi tərəfindən verilmiş və özlərinin əsgərlikdən azad olduqlarını göstərən bir bilət saxlamağa məcburdur. Yanlarında böylə bir bilət olmayan şəxslər əsgərlikdən boyun qaçırması hesab olunacaq və bunlar polis tərəfindən tövfiq [həbs] ediləcəklərdir".

Ölkədə ordu quruculuğunun yaranması, ölkə əhalisinin bu işdə dəstəyini qazanmaq üçün xalqda milli hiss, milli birlik, milli itifax, vətənə, torpağa bağlılıq duyğunun formalaşdırılmasında "Azərbaycan" qəzeti üzərinə düşən vəzifənin öhdəsindən layiqincə gəlirdi: "Əhali anlamışdır ki, öz hüququnu ancaq silah ilə saxlaya bilər... Bir millət öz cümhuriyyət və istiqlalını müdafiə üçün cıdası (süngüsü) cavan əsgərləri... olmalıdır" ("Azərbaycan", 28 fevral 1919).

"Azərbaycan" qəzetinin 5-ci sayında Nəsim bəy Yusifbəyli Qafqaz İslam Ordusuna, türk-islam birliyinin ən böyük ümid yeri olan türk qəhrəmanlarına - Nuru Paşaya onun əsgərlərinə qarşılaşq əllərini uzatdıqları və sevgili Azərbaycanı xain və zalım düşmənlərdən xilas etdiyinə görə minnətdarlıq ifadə edən bir müraciət dərc etdirir: "...üç kəlmədən ibarət olan bu cümləni Azərbaycan burduqca hər bir Azərbaycanlı türk qəlbində yaşadacaq və dilində təkrar edəcəkdir: *"Millət sizə minnətdardır"*.

Bu məqamda Nəsim bəyin Azərbaycan gəncliyinə müraciəti ilə ordu sıralarına qəzet vasitəsilə çağırışı da səfərbəredici funksiya mahiyyəti kəşb edir: "Şimdi sizə, ey Azərbaycan dəliqanlıları, sizə müraciət edirəm. Üzərinizdə nə qədər böyük və ağır vəzifə olduğuna bilirsiniz? Artıq meydanda heç bir bəhanə qalmadı. Vətəniniz düşməndən xilas oldu və olur. Silah istəyirsiniz, hazır. Hərbi məktəb istəyirsiniz, hazır. Müəllimlər və zabitlər istəyirsiniz, o da hazır...Haydi, yavru, silahı, silah başına! ...Yüz min qəhrəman omuz-omuzla [çiyin-çiyinə] versin, ötsəi qolaydır".

Qəzetin 7-ci sayında Rza Zakir "Əsgərlik" məqaləsində Nəsim bəyin bu müraciətinə qoşulur, gəncləri yeni müstəqillik əldə etmiş Azərbaycanımızı mühafizə və o müqəddəs yurdumuzu müdafiə etməyə və dərhal hərəkətə keçməyə çağırır. "...dərhal əsgərliyə, əsgərliyə, yavrum, qoşmalısınız!" Əsgəri dünyada ən böyük hər fəzilət, ən ali bir şərəfət zirvəsi kimi qiymətləndirir, onu millətin şanlı bir firqəsi, vətənin canlı bir qalası adlandırır. Müəllifə görə vətən üçün yaşayın, millət üçün dağlar aşın, düşməni yurduna soxmamaq üçün canını meydana qoyan əsgər vətəninə başqa bir şeyi düşünməz, onun uğrunda ölməkdən çekinməz. Müəllif vətən övladlarına torpaq, millət sevgisinə aşılayan bu məqalə ilə gələcəyin əsgərlərinin qarşısında müqəddəs vəzifə qoyur: "Əsgərlik vəzifəsi öylə bir vəzifədir ki, onu ancaq vətənin ən namuslu, ən qeyrətli övladları icra edə bilər. Fəqət vətən onun anası, millət isə qardaşı olduğunı bilməyənələr, bu vəzifə ilə müqəlləf olamazlar. ... ümid etməm ki, bir türk övladı bu izzət şərəfdən məhrum olmaq istəsin ... vətən imdadına qoşmaq istəməsin, ... vətənin namuslu övladı olmaq arzusunda bulunmasın. Fəqət iş burasındadır ki, bu gözəl arzular, bu müqəddəs vəzifələr həp, həp əsgərliklə hüsulpəzirlə olacaqdır [hasilə gələcəkdir]" (1918, N7).

Qəzetin səhifələrində dərc edilən bu çağırışlar gənc nəsildə böyük ruh yüksəkliyi yaradır, vətənpərvərlik hissəlini oyatmaqla onların könnüllü orduya qoşulmasında böyük rol oynayırdı.

1918-ci il oktyabrın 11-də "Azərbaycan" qəzetində Azərbaycan Hökumətinin rəisi Fətəli xan Xoyskinin imzaladığı "Azərbaycan Hökuməti Mükəlləfiyyəti-Əsgəriyyə Qanunu-Müvəqqəti [Hərbi Mükəlləfiyyət Haqqında Müvəqqəti Qanun]" dərc edilir. Bu, AXC dövründə imzalanan ilk hərbi qanunverici hüquqi akt idi. 26 müddəəni əks etdirən bu hüquqi sənəddə hərbi xidmətə çağırışla bağlı yaş həddi, möhlət və güzəştlər, komissiyalar, aidliyyəti təşkilatlar və digər mühüm və əhəmiyyətli məddələr öz əksini tapmışdır.

Qəzet (15 oktyabr 1918, N15) böyük türk şairi Məmməd Əmin bəyin türk millətinə ünvanlanan duyğularının ifadəsi olan və Çanaqqala qəhrəmanlarına ithaf olunan "Zəfər yolunda ordu" dastanını cəvher, hər bir türk üçün saxlanacaq, əzbərlənəcək böyük və qiymətli əsər kimi təqdim edir:

Bu gün xaqan səfərbərlik elan etdi, Əzi: yurdun vaqur səslı davulları, Babaları, qardaşları, oğulları Ay-yıldızlı al bayraqın O müqəddəs kəlgəsinə çağırıyor, "Ey qazilər" söylənilən hər soçağın İçərsində "Hərbə!" deyər bağırıyor.

"Azərbaycan" qəzeti növbəti saylarında da hərbi xidmətə çağırış ərəfəsində milli ruhun yüksəlməsinə köklənən bu

əşərdən parçalar dərc etməklə vətən oğullarını torpaqlarını erməni-dəşnak və bolşevik birləşmələrindən təmizləmək üçün orduya - birliyə, qeyrətə səsləyir.

1918-ci ilin noyabr ayına qədər hərbi nazir vəzifəsi icra olunsada da, ayrıca Hərbi Nazirlik yaradılmamışdı. "Azərbaycan" qəzetinin 27 oktyabr 1918-ci il tarixli sayında Azərbaycan hökumətinin oktyabrın 23-də Hərbi Nazirliyin yaradılması haqqında qərarına dair məlumat dərc edilmişdir. Bu qərar noyabrın 1-də rəsmiləşdirildi və hərbi nazir vəzifəsi Fətəli xan Xoyskiyə həvalə olundu. Dekabrın 29-da isə artilleriya general-leytenantı S.Mehmandarov hərbi nazir elan edildi ("Azərbaycan" qəzeti, 29 dekabr 1918, N73).

"Azərbaycan" qəzetində ordu ilə bağlı qəbul olunan qanun və qərarlar müntəzami dərc olunurdu. Qəzetin 1919-cu il martın 1-də 46-cı sayında "Hərbi nazirliyin ştatları haqqında" qanun dərc edildi. Fevralın 25-də qəbul olunan 16 sayılı bu qanunda nazirliyin ştatları müəyyən olunub.

Qəzetin 1918-ci il 22 sentyabr nömrəsində isə "Hərbi xidmətdə olmayanların siyahıya alınması və hərbi xidmətə çağırışa nəzarətin təşkilı üçün vəsait ayrılması haqqında" qərar dərc edildi. Qərarda deyilir: "Hərbi xidmətdə olmayanların siyahıya alınması və hərbi xidmətə çağırışa nəzarət təşkilı üçün daxili işlər nazirliyinin sorancamına 5 000 rubl məbləğində kredit açılın" ("Azərbaycan" qəzeti, 1918, N3).

"Azərbaycan" qəzetinin aparıcı publisisti Ü.Hacıbəyli "Cəməət köməkligi" məqaləsində müstəqilliyinə qovuşmuş Azərbaycan hökumətinə bütün dövləti işlərdə xalq birliyinin, əhali köməyinin vacibliyinin əhəmiyyəti vurğulan. Xalqın müxtəlif cəmiyyətlərinin dövləti işlərdə, əsasən də hərbi işlərdə iştirakında məsuliyyətli olmağa çağırır, bu dəstəyinin millət və vətənimiz üçün əhəmiyyətindən danışır: "...hərbi işlərimizdə əsgərlərimizin əgmini layiqincə geydirən, əsgəri işlərə məxsus bir fond əmələ gətirən, fərarilik kimi rəzəllərlərin qabağını alan, vətən müdafiəsi yolunda bir çox işlər görə bilən "müdafiəyi-milliyə" kimi cəmiyyətimiz olarsa" mədəni və azad bir cümhuriyyət olmaqla nöinki qonşularımızın, hətta Avropa əhlinin də etiram edəcəyi bir məmləkət olarıq (8 yanvar, 1919, N82).

Azərbaycan Ordusunun yaranması, bu işdə qarşıya çıxan çətinliklər barədə Üzeyir bəyin "Ordumuz" başlıqlı yazısı yeni yaranmış Azərbaycan Ordusunun qarşısın-

da duran çətinliklərdən söhbət açmaqla bərabər, millətin qəhrəmanlıq ruhunu da təqdir edir: "Ordu görməmiş, rəsmi əsgərliyə adət etməmiş olan millətimiz içində birinci qədəm olaraq ordu təşkil etmək işinin nə qədər çətin bir əmr və bu işin bu qat-qat qarışıq zəmində nə tövr müşkilat və maneələr qarşısında engəllərə düşər olduğunu eşidib, bütün çətinliklərini təsəvvürə gətirməklə bu çətinlikləri rəf və izalə edəcək olan zətin nə qədər sahibi-qüdrət və maliki-qüvvət bir orqanizator olmasız lüzumunda da dərk etdik" ("Azərbaycan" qəzeti, Bakı, 1919, N145).

Müəllif məqalədə ordu təşkilı işinin gedişatına da nəzər salır və vurğulayır ki, Səməd bəy ümidləri doğrultmağı bacarıb, Azərbaycan ordu quruculuğu işinə nail ola bilmişdi.

Üzeyir bəy Hacıbəylinin "Fitnələr qarşısında" məqaləsində isə Azərbaycan ordu quruculuğuna, eləcə də yeni qurulmuş dövlətimizə qarşı əks-təbliğat aparan mətbu orqanların fitnəkar hiylələrinə qarşı cavab verilir: "Guya Azərbaycan qoşunu və "müsəlləh tatarlar" səbəbsiz olaraq erməni köndləri üzərinə hücumlar edib, əhalini qətlə qərar etdirlər deyər şikayətlərin bizim gözümüzə iftira və böhtandan ibarət olacağı da dəlil və əsaslı deyildir" (1919, N93).

"Ümidvar olmağımızda da səhv etmədik. Həqiqət Gəncədə "Novruz" münasibətilə qurulmuş olan Azərbaycan ordusu rəsmi layiqincə görüldükdən sonra ordu təşkilı işimizin komali-intizam ilə irəli gedişini bilayən müşahidə edib qəlbimizdə dərin bir əminlik hasil olduğunu hiss etdik. Ordu təşkilı işimizi bu intizam ilə davam edərsə bir qədər zamandan sonra müqəlləh bir ordusilə sayılan bir dövlət olduğumuzu hər kəs iqrar etməyə məcbur olacaqdır" ("Azərbaycan" qəzeti, Bakı, 1919, N145). "Azərbaycan" qəzetində M.Ə.Mirbəğirzadənin "Əsgərlik vəzifə-mizdir" məqaləsi ordu quruculuğu sahəsində ölkənin qarşılaşdığı ciddi problemləri ortaya qoymaqla bərabər, əsgərlik vəzifəsinin məsuliyyətini, şərəfini, müqəddəsliyini, eləcə də hər kəsin üzərinə düşən öhdəlikləri ortaya qoyur. Qonşu dövlətlərin nizamı bir orduya malik olduqları halda əsgərsizlikdən Azərbaycan türkləri Bakıda, Şamaxıda, İrəvanda, Qubada əsgərlik təlimi keçmiş quldurların zərbələrinə, fəlakətlərinə məruz qalmışlar: "Na-

musumuza toxunan bu rüsvaylı fəlakətlərdən sonra...yalnız cavanlarımız deyil, qocalarımıza varincaya qədər könnüllü sifəti ilə əsgər təlimi almağa məcburuz....əsgəri təlim almaqlardır ki, namusumuzu, məmləkətimizi, hökumətimizi...müdafiə və mühafizə edə biləcəyiz" (14 yanvar, 1919).

"Azərbaycan" qəzeti təkcə hökumətin gördüyü tədbirləri deyil, əhalinin orduya münasibəti ilə bağlı yazılar da dərc edirdi. Bu baxımdan diqqəti çəkən yazılardan biri də Xəlil İbrahimin "Xalq istəyir" məqaləsidir. Məqalədə Milli Ordunun formalaşdırıldığı bir ərəfədə milli qayğıkeşlik, ayıqlıq, istiqlal fikri və istiqlalın mühafizəsi ilə bağlı xalqın düşüncələri təqdim olunur. Hərbi çağırışla bağlı baş verən proseslərə faktlarla aydınlıq gətirən publisist xalqın ordu ilə bağlı əzmkarlığına da işıq salır: "Qazax qəzası türkləri sahib-mənsəb bir zətin yanına gələrək şikayət edirlər. Açıqdınamı, bahalıqdınamı? Xeyr! Camaat şikayət edir ki, Azərbaycan qoşunu azdır. Onların əsgərliyə yarananlarını əsgər almayırlar. Əsgər əvəzinə onlardan pul istəyirlər. "Əgər bizdən doğruluqla əsgər yığsalar, həpimiz gedərik və dövlətimizin qüvvəsi neçə qat artar. Amma istəyirlər, bədəl yığırlar", - deyər məmurlardan şikayət edirlər" ("Azərbaycan" qəzeti, Bakı, 1919, N192).

Məmurların məsuliyyətsizliyinə baxmayaraq, əhali ordu quruculuğu işinə maraqlı göstərir və kömək etməkdən çekinmirlər. Bu qəbildən olan yazıların mətbuatda dərci orduya ruh yüksəkliyi yaratmaqla əhalini ordu quruculuğu işinə də cəlb edirdi. Məqalənin müəllifi Xəlil İbrahim yazının davamında başqa bir şikayəti nəzərə çatdırır: "Suraxanı, Bülbülə, Əmirhacı və s. könd əhalisi kərrəatlə gəlib şikayət edirlər ki, onları əsgər almayırlar. Təqribən 100 nəfərdən 30-nu qəbul edib, yerdə qalarlarını "sağ-salamat" olduğu halda buraxırlar ki, "get, sən yaramazsan". Kəndlilər təəccüb edirlər, mütəəssir qalırlar ki, dövlətimizə əsgər lazım olan bir zamanda nə üçün əzxi-əsgər idarələri belə edirlər?" ("Azərbaycan" qəzeti, Bakı, 1919, N192).

Məqalənin son cümləsi isə hətta bugünkü günde də oxucuda ruh yüksəkliyi yarada bilər. Müəllif son cümlədə ordunun təlimində iştirak edənlərin yaşını vurğulayır. Onların yaşına diqqət edəndə təkcə Azərbaycan hakimiyyətinin deyil, elə əhalinin də ən az hakimiyyət qədər ordu quruculuğuna göstərdiyi maraqlı II Qarabağ savaşında millətin qeyrətli oğullarının fə-

dakarlığını və vətən, torpaq sevgisini xatırladır: "Şayani-təqdir odur ki, zılanlar cümləsində cümə günü məşqdə 65 yaşında bir qoca kişi ilə 11 yaşında bir cəvən də varmış. Allah tövfiq versin" ("Azərbaycan" qəzeti, Bakı, 1919, N192).

"Azərbaycan" qəzetinin ordu həyatının əks olunmasında məqsədi təkcə xalqda vətənpərvərlik hissini aşılamağa kömək etmədi. Bu eyni zamanda orduya mədəni güc verirdi. Çünki ordu o zaman güclü olur ki, onun iqtisadi dayaqları, maddi vəziyyəti ilə paralel olaraq, həm də mədəni dəstəyi, ruh yüksəkliyi yaxşı olsun. Məhz qəzetdə ordunun vəziyyətinin əksinin nəticəsi idi ki, insanlar ordu quruculuğuna hər yolla kömək edirdilər. Onlar öz qızıl-zinət əşyalarını, atlarını ordu üçün fəda, bir qismi də ordunun ərzaqla təminatında iştirak edirdi.

İstiqlal aşığı Əli Yusifin "Azərbaycan" qəzetinin 1919-cu il 28 may sayında dərc olunmuş "Gənc nəslə" məqaləsində Azərbaycan gəncliyinə müraciət edilir. Tarixin ağır sınaqlarından çıxmış Azərbaycan gənclərinə "bir vətəndaş olmağa layiqmisen?" sualı ilə müraciət edir: "Gəl vətəndaş! Bu gün sənin birinci intibahının təmsiləli olan "İsmailiyyə"nin xarabəsi qarşısına çıxmalı, əlini qəlbinin üstünə qoyaraq gözələnərlə parlayan binası üzərində ruzigarlarla qəhrəmancasına çarpışan bayrağına dikməli, bir daha onun əməyəcəyinə əhd etməlisən və ənd etməlisən ki, bu gün qazandığın istiqlalə təcavüzənlə əl uzadanlar ancaq sənin cəsədinin üstündən keçə bilərlər".

Qəzetin 12-ci sayında dərc edilmiş "Dövlət nədir, millət nədir, vətən nədir?" yazısını da millət, vətən sevgisinin ifadəsi və paralel olaraq xalqa ünvanlanmış çağırış kimi qiymətləndirmək olar. Ordunun dövlətin dayağı, qoruyucu divarı adlandırılan müəllif dövlət quruculuğu prosesində qarşıya müqəddəs və şərəfli bir vəzifə qoyur: "Dövlət göstərdiyimiz bir xanənin müdiri. Bu gün bir dövlətin bayrağı altında bulunan vətən xanəyə oxşamaqdır. Müstəqil bil xanə müdiri o xanənin daima xarici müdaxilələrdən toxunulmaz qalmasını düşünər, lazım gələndə bütün tədbirləri görür. Bir dövlətin səncəği altında olan insanların yaşaması üçün hər şey etməlidir. Ən birinci növbədə isə ordunu lazımi vəsait ilə tədrik edir. Ordu isə o binanın dörd divarıdır, fərz edək ki, binanın divarları olmasa, o binanın tavanını saxlamaq mümkün olmaz. Bir binanın ki, divarı damı olmasa, xaricdən olan bütün müdaxilələrə hazır ola bilməz. Ordunu təşkil edən emirlər və zabitlər o divarların ən böyük dayağı deməkdir. Bir dövlətin ordusu nə qədər möhkəm olarsa, o dövləti heç bir daxili və ya xarici müdaxilə yıxa bilməz".

Belə nəticəyə gəlmək olar ki, müstəqil Azərbaycan qurulduqdan sonra hər sahədə olduğu kimi, ordu quruculuğu işində də mətbuatın gücündən istifadə edilib. Dövrün görkəmli publisistlərinin, jurnalistlərinin mətbuatdakı çıxışları ordu quruculuğu işində böyük əhəmiyyət kəşb edib. 1918-1920-ci illər ərzində Səməd bəy Mehmandarov, Əliəğa Şıxlinski və digər peşəkar hərbiçilərin rəhbərliyi altında yüksək intizamlı, hərbi hazırlıqla malik ordu hissələri yaradılmışdır. Dövrün aparıcı mətbu orqanlarında dərc edilən yazılardan aydın olur ki, qısa müddət ərzində ordunun işlək idarəetmə strukturları formalaşdırılmış, çağırış-səfərbərlik yaradılmış, milli hərbi kadrların hazırlanmasının sistemi qurulmuş, milli dəyərlər ordu quruculuğunun başlıca xüsusiyyətinə çevrilmiş və döyüş-kən bir ordu meydana gəlmişdir. Bu ordunun sayəsində Ermənistan hərbi qüvvələrinin Azərbaycan ərazi bütövlüyünü qarşı istiqamətlənmiş genişmiqyaslı təcavüzünü aradan qaldırmaq mümkün olmuşdu.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin qurulmasından 107 il keçməsinə baxmayaraq, ordu quruculuğu məsələsi hələ də aktualdır. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra da yeni qurulmuş müstəqil, suveren dövlətimizin ordu quruculuğu mətbuatın aparıcı növbəsinə olmuş, 2020-ci ildə qazanılan Zəfərimizdə, informasiya müharibəsində əldə edilən qələbədə əsaslı rol oynamışdır.

"Azərbaycan" qəzeti klassik ənənələri davam etdirərək milli birliyimizin simvolu kimi Azərbaycanın ərazi bütövlüyü, suverenliyi uğrunda mübarizənin önündə olmuş, demokratik dövlət quruculuğu prosesində və ordu quruculuğu sahəsində aparılan islahatların həyata keçirilməsində mübariz tribuna rolunu davam etdirmişdir.

Ayyigün ƏZİMOVA,
BDU-nun Jurnalistika fakültəsinin dosenti

